

Ольга Приемко

**В. П. РАГОЙША И ЕГО СЕМЬЯ
В ПРОЕКТЕ «ФОЛЬКЛОРИСТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ»**

Olga Priemko

**V. P. RAHOISHA AND HIS FAMILY
IN THE PROJECT «FOLKLORE STUDIES»**

В статье рассказывается о публикациях В. П. Рагойши и его семьи, размещённых на страницах сборника научных статей «Фольклористические исследования. Контекст. Типология. Связи» (выпуски 1 – 13. – Минск, 2004 – 2017).

In the article the author tells about the publications of V. P. Rahoigoysa and his family, placed on the pages of the collection of scientific articles «Folklore studies. Context. Typology. Connections» (Issues 1 – 13. – Minsk, 2004 – 2017).

В 2017 году увидел свет уже 13-й выпуск сборника научных статей «Фольклористические исследования. Контекст. Типология. Связи». Можно без преувеличения сказать, что издание стало своеобразной визитной карточкой кафедры теории литературы Белорусского государственного университета, которую в 1994 году организовал и возглавил доктор филологических наук, профессор Вячеслав Петрович Рагойша. При его поддержке на кафедре сложилась хорошо известная в республике фольклористическая научная школа, представленная преподавателями и сотрудниками кафедры и учебно-научной лаборатории белорусского фольклора, функционирующей при кафедре, а также студенческой научно-исследовательской лабораторией «Фольклористика». Вячеслав Петрович не только одобрил инициативу фольклористов кафедры по изданию сборника научных статей «Фольклористические исследования. Контекст. Типология. Связи», принял активное участие в выработке его концепции, возглавил редакционную коллегия, но и привлёк к сотрудничеству членов своей семьи – супругу Татьяну Вячеславовну Кобржицкую, сына Всеволода Вячеславовича Рагойшу, невестку Эллу Юрьевну Дюкову.

На страницах «Фольклористических исследований» Вячеслав Петрович поделился своими воспоминаниями о деятельности Г. Ширмы. Вместе с друзьями-однокурсниками он помогал маэстро в подготовке к печати фундаментального труда – четырехтомного издания «Беларускія народныя песні». Называя Г. Ширму «ахоўнікам народнай песні, а значыць, і душы народа», Вячеслав Петрович рассказывает о нескольких эпизодах «шчаслівай магчымасці» встречаться и сотрудничать с ним, которые оставили в душе учёного неизгладимый след [22]. Особенно его впечатлили рассуждения маэстро о народной песне: «Вышэй і прыгажэй за народную песню, калі гэта сапраўдная народная жамчужына, а не падробка пад яе, няма і быць нічога не можа! Песня – душа народа. Але не толькі. Песня творыць народ, збірае людзей. Паглядзіце на прыбалтаў, на іх шматлюдныя святыя песні. Тысячы людзей аднаюцца ў адным парыве – словамі роднай мовы, блізкай сэрцу мелодыяй. Усе яны становяцца як бы адной сям’ёй, якую не раз’яднаць, не пасварыць, не адолець. І ўсё гэта – дзякуючы песні. Таму мы павінны ўсімі сіламі і сродкамі захоўваць і ахоўваць яе» [22].

Для В. П. Рагойши слова классика стали своеобразным заветом. В статье «Еўлалія Казановіч і яе запісы беларускага фальклору 1910 – 1914 гг.» Вячеслав Петрович ввёл в научный континуум уникальную информацию о фольклористической деятельности Е. Казанович, которая столетие назад собирала и записывала фольклор Могилевщины. Причем «записывала фальклорныя творы так, як яна чула іх, у іх фанетычнай, марфалагічнай і лексіка-сінтаксічнай непаўторнасці. Зрабіла яна і апісанне некаторых мясцовых гаворак, у прыватнасці – «азяранскай гаворкі» [26].

В статье «Навуковы дыскурс Янкі Саламевіча (да 70-годдзя з дня нараджэння)» В. П. Рагойша рассказал о профессиональной и научной деятельности известного белорусского энциклопедиста, редактора, издателя, историка литературы, литературного критика, переводчика, архивиста, библиографа, фольклориста Ивана Владимировича Саламевича. Жизнь этого талантливого человека связана не только с издательством «Белорусская Энциклопедия», но и с филологическим факультетом БГУ, выпускником которого И. Саламевич является. Здесь он познакомился со своей будущей женой, защитил кандидатскую диссертацию, долгие годы читал лекции по белорусскому фольклору. На филфаке учились его дети и внуки. Как с особой теплотой подчеркнул В. П. Рагойша, «на филфаку Саламевичаўскаму роду няма пераводу. Няхай і не будзе!» [25].

Одно из исследований Вячеслава Петровича стало научным открытием, дополняющим историографию белорусской фольклористики. Проанализировав случаи творческого использования фольклора в оригинальном писательском труде – в либретто комедийной оперы Винченца Дуннина-Марцинкевича «Селянка» («Идиллия»), В. П. Рагойша убедительно доказал, что писатель является одним из самых первых белорусских фольклористов. В. Дуннин-Марцинкевич не только активно собирал народные песни, пословицы, поговорки, но и вставлял их в свои произведения без авторской обработки. Вячеслав Петрович отметил, что самое раннее из известных сегодня произведений В. Дуннина-Марцинкевича фактически стало одной из первых в белорусской фольклористике публикаций народных песен, пословиц, поговорок [24].

На страницах «Фольклористических исследований» учёный с сожалением констатирует факт отсутствия исследовательского интереса ко многим важным научным проблемам. В частности, в статье «Пра фалькларызаванне літаратурных тэкстаў» В. П. Рагойша обосновывает необходимость конкретизации понятия «современный фольклор», напоминает о важности и перспективности вопроса «писатель → фольклор» как составной части проблемы «писатель и народ» и предлагает методику изучения литературных произведений в их фольклоризированной интерпретации [23].

Постоянным автором «Фольклористических исследований» является кандидат филологических наук, доцент Т. В. Кобржицкая. Уже в первом выпуске сборника была опубликована её статья «Літаратура і народная культура: фальклорныя матыў як форма і ідэал у п’есе Янкі Купалы «Гутэйшыя», в которой исследовательница существенно скорректировала бытующее в отечественной науке утверждение, что основными модусами пьесы являются только категории трагического и комического. Т. В. Кобржицкая убедительно доказала, что рядом с ними появляется понятие героико-оптимистического [8].

Во втором выпуске «Фольклористических исследований» было размещено две статьи Т. В. Кобржицкой. В статье, посвящённой Г. Ширме, исследовательница сразу же отмечает классический характер уровня культуры и культурности

славного сына белорусской земли, который «шчыра ўбіраў у сябе сусветныя дасягненні з розных выяў чалавечай духоўнасці» [9]. Татьяна Вячеславовна приводит веские аргументы в пользу тезиса «аб уключанасці Р. Шырмы на ўсходнеславянскае культурнае ўзаемадзеянне»: это и творческие контакты с русскими и украинскими музыкальными деятелями, и обращения к творчеству Т. Шевченко, М. Лермонтова, Н. Гоголя, И. Тургенева, А. Фадеева [9]. Во второй статье автор поднимает проблему перевода национального компонента художественного произведения. Объектом исследования стал переведенный на белорусский язык исторический роман в стихах «Маруся Чурай». Т. В. Кобржицкая справедливо утверждает, что издание произведений, ориентированных на страноведческий аспект, должно содержать необходимое количество внетекстовых ссылок, в которых поясняются малознакомые и непонятные слова и реалии. Кроме того, исследовательница абсолютно уверена, что необходимое условие понимания произведения – наличие в книге интересно написанного литературоведческого комментария [10].

Татьяна Вячеславовна в своих статьях затрагивает очень важные и интересные проблемы. Например, исследовательница говорит о художественном осмыслении менталитета белорусов (статья «Мастацкае асэнсаванне менталітэту беларусаў у апавяданні Э. Ажэшка «Зімовым вечарам» [11]), специфике фольклорного сознания восточных славян (статья «Сімволіка каліны ў беларусаў і ўкраінцаў» [17]), этнокультурной маркированности некоторых художественных мотивов (статья «Этнакультурны матыў пабрацімства як адна з ідэйных дамінантаў твора Лесі Українкі «Віла-посестра» [13]).

Учитывая специфику издания, Т. В. Кобржицкая выстраивает свой исследовательский дискурс в фольклорно-литературном аспекте. Проводя ретроспективный анализ, она находит яркие примеры выявления в жизни и науке «міжсупольнай талерантнасці і нацыянальнага пачуцця» (статья «Україназнавец Міхаіл Максімовіч (1804 – 1873): да 210-годдзя з дня нараджэння першага рэктара Кіеўскага ўніверсітэта» [21]), обращает внимание на тенденции современного литературного процесса, в частности, на активизацию интереса писателей к фольклорному наследию (статьи «Месца фальклору ў іранічным дыскурсе Вігольда Гамбровіча» [20], «Фальклорная марфалогія апавесці Аксаны Забужка «Казка про калинову сопілку» [19]).

Несомненным открытием стала статья Т. В. Кобржицкой «Да пытання пра міфапэтычную і фальклорную аснову твора Максіма Багдановіча «Страцім-лебедзь», в которой исследовательница, определяя роль народнопоэтических образов-архетипов в творческой лаборатории М. Богдановича, доказывает ошибочность существующих интерпретаций образа Лебедя и предлагает оптимистическое прочтение концовки произведения [15].

Ряд исследований Т. В. Кобржицкая проводила в составе научных коллективов, что также было представлено в наших сборниках. Например, тема «Белорусский фольклор в украинских интермедиях XVIII века» разрабатывалась в соавторстве с Всеволодом Рагойшей [12], «Гісторыясофская рэфлексія, выкліканая беларускай казкай «Кот Максім» – вместе с Николаем Хмельником [16], статья «Андрэй як герой фальклорны і легендарна-апакрыфічны» была написана совместно с Э. Ю. Дюковой [14], как и ряд других: «З кагорты апосталаў славяназнаўства і фалькларыстыкі: Варфаламей Копітар, Вук Караджыч» [3], «Прапаведнік, фалькларыст, паэт Ян Колар як ідэолаг славянскай ўзаемнасці: да 220-годдзя з дня нараджэння творцы» [18], «Фалькларыстычны кампанент шматаспектнай славянаўскай дзейнасці ўкраінскага паэта Міхаіла Драй-Хмары» [5].

На страницах «Фольклористических исследований» неоднократно публиковал результаты своих научных изысканий кандидат филологических наук, доцент Всеволод Вячеславович Рагойша. Для исследователя важно подчеркнуть тесную связь художественного стиля писателя с национальным фольклором. Так автор подчеркивает, что «з апорай на фальклорны матэрыял Зарэцкі спрабаваў адкрыць формулу будучыні роднай краіны, у якой павінна панавала хараство, гармонія маральнага клімату – як у асабістым жыцці, так і ў грамадскім» (статья «Ноты фальклору» ў мастацкім стылі Міхася Зарэцкага» [29]), а Караткевичу «зварот да фальклору дапамагае ўвасобіць вобраз народа, які ў п'есе з развіццём падзей становіцца адной з галоўных дзейных асоб» (статья «Старажытныя руны ў мастацкім светаўспрыманні Уладзіміра Караткевіча» [28]). Изучая специфику литературного мифа Беларуси, особенности авторского осмысления национальных традиций в творчестве таких белорусских поэтов, как М. Богданович, А. Гарун, Янка Купала, Всеволод Вячеславович приходит к справедливому выводу, что «паэзія пачатку ХХ ст. з'яўляецца сведчаннем заканамернай цыклічнай рэінкарнацыі Рэнесансу ў беларускай літаратуры. У нацыянальным пісьменстве адбываецца вобразная кадзіроўка сутнасных рыс нацыянальнага вобраза свету, перавод іх у дэпазітарную форму культурнай інфармацыі» (статья «Нацыянальнае светабачанне і яго філасофскае напauненне ў творах беларускіх паэтаў-адраджаністаў» [27]).

Сфера научных интересов кандидата филологических наук, доцента Эллы Юрьевны Дюковой довольно широка и разнообразна: это изучение стилистики белорусского хождения переходного периода (статья «Роля фальклорнага кампанента ў стылістыцы беларускага хаджэння пераходнага перыяду» [2], выявление уровня фольклоризации произведений восточнославянского искусства раннего Средневековья (статья «Хаджэнне ігумена Данілы і фальклор» [1]), определение функций фольклорного элемента в творчестве русских и белорусских писателей (статья «Фольклорный элемент как идейно-художественный и психологический фактор в пьесе М. Булгакова «Последние дни» [6] и «Фольклор в художественной структуре историко-биографической пьесы В. Короткевича «Кастусь Калиновский» [7]. Актуализируя проблему региональной специфики фольклора и этнокультурной идентификации автохтонного населения пограничных территорий, исследовательница справедливо отмечает, что объективность исследования «залежыць ад высвятлення спосабаў існавання індывідуальнай свядомасці рэцыпіентаў, ментальнасць якіх абумоўлена гістарычнымі перыпетыямі ва ўсіх іх праявах, шматлікімі падзеямі, рознымі па часе ўзнікнення, характары і мэтах» (статья «Фальклор як маркёр этнакультурнай самаідэнтыфікацыі народа (песенны рэпертуар Холмшчыны і Падляшша» [5]).

Если обратиться к статистике, то можно сказать, что количество публикаций семьи В. П. Рагойши на страницах «Фольклористических исследований» насчитывает более 270 статей. Эта цифра не должна вызывать удивления, потому что в тринадцати выпусках сборника научных трудов свои публикации размещали докторанты, аспиранты, магистранты, студенты Вячеслава Петровича, которых он поддерживает и опекает, как настоящий отец. А для членов кафедры теории литературы он, отец-основатель кафедры, заведующий ею более 20 лет, давно стал родным и близким человеком. И мы с гордостью называем себя семьей прекрасного, талантливого человека, уникального учёного, доктора филологических наук, профессора Вячеслава Петровича Рагойши!

Список литературы:

1. Дзюкава, Э. Ю. «Хаджэне ігумена Данілы» і фальклор / Э. Ю. Дзюкава // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 182–187.
2. Дзюкава, Э. Ю. Роля фальклорнага кампанента ў стылістыцы беларускага хаджэня пераходнага перыяду / Э. Ю. Дзюкава // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 7 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : РІВШ, 2010. – С. 164–171.
3. Дзюкава, Э. Ю. З кагорты апосталаў славяназнаўства і фалькларыстыкі : Варфаламей Копітар, Вук Караджыч / Э. Ю. Дзюкава, Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 9 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, Т. В. Лук'янавай ; уклад. В. В. Прыемка. – Мінск : Права і эканоміка, 2012. – С. 16–22.
4. Дзюкава, Э. Ю. Фалькларыстычны кампанент шматаспектнай славістычнай дзейнасці ўкраінскага паэта Міхайла Драі-Хмары / Э. Ю. Дзюкава, Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 11 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай ; уклад. В. В. Прыемка, Н. Л. Канабеева. – Мінск : Права і эканоміка, 2014. – С. 35–39.
5. Дзюкава, Э. Ю. Фальклор як маркёр этнакультурнай самаідэнтыфікацыі народа (песенны рэпертуар Холмшчыны і Падляшша) / Э. Ю. Дзюкава // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 13 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка. – Мінск : РІВШ, 2017. – С. 27–32.
6. Дюкова, Э. Ю. Фольклорный элемент как идейно-художественный и психологический фактор в пьесе М. Булгакова «Последние дни» / Э. Ю. Дюкова // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 183–187.
7. Дюкова, Э. Ю. Фольклор в художественной структуре историко-биографической пьесы В. Короткевича «Кастусь Калиновский» / Э. Ю. Дюкова // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 3 / пад навук. рэд. Т. А. Марозавай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2006. – С. 135–143.
8. Кабржыцкая, Т. В. Літаратура і народная культура: фальклорны матыў як форма і ідэал у п'есе Янкі Купалы «Тутэйшыя» / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 1 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 126–132.
9. Кабржыцкая, Т. В. Рыгор Шырма ў люстэрку беларуска-ўкраінскіх і беларуска-рускіх культурных сувязей / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 12–19.
11. Кабржыцкая, Т. В. Краізнаўчы кампанент мастацкага твора як праблема перакладу: гістарычны раман у вершах Ліны Кастэнка «Маруся Чурай» у беларускамоўным узнáўленні Ніны Мацяш / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 173–179.
12. Кабржыцкая, Т. В. Мастацкае асэнсаванне менталітэту беларусаў у апавяданні Э. Ажэшка «Зімовым вечарам» / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 3 / пад навук. рэд. Т. А. Марозавай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2006. – С. 62–67.
13. Кабржыцкая, Т. В. Беларускі фальклор ва ўкраінскіх інтэрмедых XVIII ст. / Т. В. Кабржыцкая, У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 4 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2007. – С. 206–211.
14. Кабржыцкая, Т. В. Этнакультурны матыў пабрацімства як адна з ідэйных дамінантаў твора Лесі Українкі «Віла-посестра» / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 193–198.
15. Кабржыцкая, Т. В. Андрэй як герой фальклорны і легендарна-апакрыфічны / Т. В. Кабржыцкая, Э. Ю. Дзюкава // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 6 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. А. Марозавай. – Мінск : Бестпрынт, 2009. – С. 142–147.
16. Кабржыцкая, Т. В. Да пытання пра міфалагічную і фальклорную аснову твора Максіма Багдановіча «Страцім-лебедзь» / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 7 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : РІВШ, 2010. – С. 171–175.
17. Кабржыцкая, Т. В. Гісторыясофская рэфлексія, выкліканая беларускай казкай «Кот Максім» / Т. В. Кабржыцкая, М. М. Хмяльніцкі // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 8 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Права і эканоміка, 2011. – С. 217–220.
18. Кабржыцкая, Т. В. Сімваліка каліны ў беларусаў і ўкраінцаў / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 9 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, Т. В. Лук'янавай ; уклад. В. В. Прыемка. – Мінск : Права і эканоміка, 2012. – С. 137–141.
19. Кабржыцкая, Т. В. Прапаведнік, фалькларыст, паэт Ян Колар як ідэолаг славянскай узаемнасці: да 220-годдзя з дня нараджэння творцы / Т. В. Кабржыцкая, Э. Ю. Дзюкава // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 10 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. В. Лук'янавай. – Мінск : РІВШ, 2014. – С. 168–172.
20. Кабржыцкая, Т. В. Фальклорная марфалогія аповесці Аксаны Забужка «Казка про калинову сопілку» / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 10 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. В. Лук'янавай. – Мінск : РІВШ, 2014. – С. 129–134.
21. Кабржыцкая, Т. В. Месца фальклору ў іранічным дыскурсе Вітольда Гамбровіча / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 11 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай ; уклад. В. В. Прыемка, Н. Л. Канабеева. – Мінск : Права і эканоміка, 2014. – С. 138–142.
22. Кабржыцкая, Т. В. Украіназнавец Міхаіл Максімовіч (1804 – 1873) : да 210-годдзя з дня нараджэння першага рэктара Кіеўскага ўніверсітэта / Т. В. Кабржыцкая // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 12 / пад навук. рэд. Т. В. Лук'янавай, С. В. Шамжкінай ; уклад. В. В. Прыемка. – Мінск : Права і эканоміка, 2015. – С. 29–31.
23. Рагойша, В. П. Ахоўнік душы народа / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 5–11.

24. Рагойша, В. П. Пра фалькларызацыю літаратурных тэкстаў / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 3 / пад навук. рэд. Т. А. Марозавай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2006. – С. 5–11.
25. Рагойша, В. П. «Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч – фалькларыст» / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 33–42.
26. Рагойша, В. П. «Навуковы дыкурс Янкі Саламевіча (да 70-годдзя з дня нараджэння)» / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 6 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. А. Марозавай. – Мінск : Бестпрынт, 2009. – С. 6–9.
27. Рагойша, В. П. Еўлалія Казановіч і яе запісы беларускага фальклору 1910 – 1914 гг. / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 10 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. В. Лук'янавай. – Мінск : РІВШ, 2014. – С. 18–21.
28. Рагойша, У. В. Нацыянальнае светабачанне і яго філасофскае напаўненне ў творах беларускіх паэтаў-адраджаністаў / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 164–169.
29. Рагойша, У. В. Старажытныя руны ў мастацкім свегаўспрыманні Уладзіміра Караткевіча / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 177–182.
30. Рагойша, У. В. «Ноты фальклору» ў мастацкім стылі Міхася Зарэцкага / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 7 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : РІВШ, 2010. – С. 181–186.

Пётр Дарашчонак

**АД «РАКАЎСКІХ ЧЫТАННЯЎ» ДА «РАКАЎСКАГА ШЛЯХУ»:
ЛІТАПІС РОДНАГА КРАЮ ПАД РЭДАКЦЫЯЙ ПРАФЕСАРА
ВЯЧАСЛАВА РАГОЙШЫ**

У артыкуле даследаецца вопыт правядзення рэгіянальных краязнаўчых навуковых канферэнцый (Ракаўскіх чытанняў) на Валожыншчыне і выдавецкая дзейнасць заснавальнікаў мясцовай культурна-асветніцкай газеты «Ракаўскі шлях»

Peter Darashchonak

**FROM «RAKAU READINGS» TO «RAKAU WAYS»: THE
CHRONICLE OF THE NATIVE LAND UNDER THE EDITORSHIP
OF THE PROFESSOR VYACHASLAV RAGOYSHA**

This article explores the experience of carrying out local lore scientific conferences (Rakau readings) in the Valozhyn region and the publishing activities of the cultural and illuminating local lore newspaper «Rakau Way»

Невялікі пасёлак Ракаў, што знаходзіцца ў Валожынскім раёне, цягам дзесяцігоддзяў з'яўляецца рэгіянальным культурным цэнтрам работы па абуджэнні сярод мясцовых жыхароў здаровага пачуцця патрыятызму і гістарычнай памяці, павышэнні грамадскай актыўнасці, яскравым прыкладам творчага супрацоўніцтва прадстаўнікоў розных этнічных груп і канфесій. Гэта стала магчымым дзякуючы шчырай зацікаўленасці ва ўсіх справах ракаўцаў выхадца з гэтых мясцін, прафесара філфака Белдзяржуніверсітэта, доктара філалагічных навук Вячаслава Пятровіча Рагойшы [2].

Вячаслаў Пятровіч, у мінулым выхаванец мясцовай Ракаўскай школы, ніколі не губляў сувязей з «малой радзімай» і за апошнія дзесяцігоддзі зрабіў многае дзеля таго, каб данесці веды пра багатую мінуўшчыну роднага краю як да сваіх землякоў, так і да шырокага кола грамадскасці. Для рэалізацыі гэтай мэты ён здолеў аб'яднаць вакол сябе землякоў – энтузіястаў з мясцовых жыхароў, а таксама дзеячаў навукі, культуры і мастацтва – пісьменнікаў і даследчыкаў Яўгена Гарадніцкага, Язэпа Янушкевіча і Таццяну Кабржыцкую, мастака Фелікса Янушкевіча, скульптара Валерыя Янушкевіча і многіх іншых [3].

У мінулым Ракаў, які з'яўляўся цэнтрам графства, славіўся сваёй друкарняй, у мястэчку засядалі зямельныя і замкавыя суды, праводзіліся вядомыя на ўсім паўночным захадзе Беларусі кірмашы. Яго больш чым 550-гадовая гісторыя цесна звязана з жыццём і творчасцю многіх славуцасцей. Тут жылі продкі вядомага амерыканскага палітолага Збігнева Бжазінскага, пісаў музыку на словы У. Сыракомлі кампазітар Міхал Грушвіцкі (1828–1904). Поліэтнічны і полікультурны Ракаў з'яўляецца радзімай вядомага польскага славіста прафесара Мар'яна Здзяхоўскага (1861–1938) і яго роднага брата прازیка Казіміра Здзяхоўскага (1878–1942), юрэйскага крытыка і літаратуразнаўцы Уры Фінкеля (1896–1957). Тут у пачатку 20-х гг. XX ст. жыў папулярны польскі раманіст Сяргей Пясецкі (1901–1964), які адлюстравіў у рамане «Каханак Вялікай Мядзведзіцы» і іншых творах падзеі з жыцця жыхароў Ракава і навакольных вёсак. Мясцовыя краявіды былі багатай крыніцай натхнення для польскай пісьменніцы Элізы Ажэшка, якая называла Ракаў «Літоўскімі Афінамі». Свой след у калектыўнай біяграфіі Ракаўшчыны пакінулі народны пісьменнік Беларусі І. Шамякін, класік беларускай літаратуры Уладзімір Караткевіч (1930–1984), оперны дырыжор, народны артыст Украіны і СССР Я. Вашчак (1919–1988), знакаміты ўкраінскі оперны спявак, заслужаны артыст Украіны Вячаслаў Кабржыцкі (1906–1985), вядомыя расійскія кінадзеячы бацька і сын Бадровы і інш.

Традыцыі высокай духоўнасці, звязаныя з выдатнымі падзеямі мінулага, атрымалі сваё далейшае развіццё і ў нашы дні. Гэта адбылося дзякуючы ініцыятыве ўраджэнцаў Ракаўскага краю, сярод якіх нямала вядомых дзеячаў беларускай культуры, а таксама творчай дзейнасці заслужанага аматарскага фальклорнага калектыву Ракаўскага цэнтра народнай творчасці «Гасцінец», настаўнікаў і вучняў мясцовай сярэдняй школы, Ракаўскай дзіцячай школы мастацтваў. У сярэдзіне 1990-х гг. распачаў працу Грамадскі камітэт Ракаўскіх чытанняў, які раз на два гады пачаў праводзіць навуковыя канферэнцыі (Ракаўскія чытання). З 1996 па 2004 гг. было праведзена пяць такіх чытанняў (1996, 1998, 2000, 2002, 2004 гг.). Пачынаючы з 1998 г. яны мелі статус Міжнародных навуковых канферэнцый, а гасцямі і актыўнымі іх удзельнікамі з'яўляліся не толькі вядомыя беларускія даследчыкі, але і многія вучоныя з Польшчы, Прыбалтыкі, нават Англіі.

На Першых, Рэспубліканскіх, Ракаўскіх чытаннях (2.9.1998) разглядаліся агульныя пытанні гісторыі і культуры Ракава. Тады ж былі акрэслены і кірункі будучай працы. Навуковы форум прыняў наступную рэзалюцыю: